

Jaarverslag 2007

Voorwoord

Van A naar B

In onze waan van de dag is het goed af en toe eens terug te kijken. Neem nu de huidige problemen rond energiekosten van vervoer. We beseffen met zijn allen dat we misschien wat minder excentriek om moeten gaan met onze energieuitgaven. En de verleiding is groot om het daarbij te zoeken in nieuwe technologische ontwikkelingen. Niets mis mee, maar of we het daarmee redden?

Soms levert onderweg terugkijken verbazingwekkende perspectieven. Dat geldt ook als we terugkijken in de tijd en ons afvragen hoe een eeuw geleden Groningers omgingen met vervoer. Er komt dan een aantal verbazingwekkende feiten naar boven. Bijvoorbeeld het feit dat er in de afgelopen eeuw in totaal 31 spoorwegstations in de provincie gesloten zijn. En dan hebben we het nog niet eens over de tramhaltes en tramlijnen, bijvoorbeeld in "Oostelijk Groningen" en naar Drenthe en Friesland. Zoals de tramlijn Groningen-Drachten, die nog tot 1985 in gebruik was als goederenspoorlijn.

Er is geen reden om nostalgisch naar ons vroegere vervoer te kijken. Natuurlijk verlangt niemand terug naar de tijd dat bijvoorbeeld een Slochtenaar vier uur nodig had om per trekschuit naar de stad te komen. Aan de andere kant betalen we nu wel een erg hoge prijs voor de luxe om ons elk ogenblik dat we dat willen naar welke plek dan ook te kunnen begeven. Ons vervoer over de weg resulteert in steeds meer tijdverlies, in de file op de ringwegen of bij het veroveren van een parkeerplek. En dat is natuurlijk niet alleen een verlies aan tijd, maar ook van veel energie. Het resultaat is inmiddels een gebruik van het openbaar railvervoer die zo groot is dat Arriva haar naam soms nauwelijks waar kan maken.

Het is de hoogste tijd het regionale vervoersplan Kolibri niet alleen uit te voeren maar ook verder uit te breiden. Verdichting van ons regionaal (light)railvervoer is een goede weg terug in de tijd. Ik wens ons een goede reis in 2008.

Menno Gerkema, voorzitter Milieufederatie Groningen

colofon:

De Milieufederatie Groningen staat voor het belang van natuur, milieu en landschap in de provincie Groningen. 42 natuur-, milieu- en landschapsorganisaties uit de provincie zijn bij de federatie aangesloten.

Postadres: Postbus 1020, 9701 BA Groningen

Bezoekadres: Natuur- en Milieucentrum,
Praediniussingel 59 in Groningen (ingang aan de Museumstraat)

Telefoon: (050) 3130800

E-mail: info@mfgroningen.nl

Website: www.mfgroningen.nl

Tekst: Addo v/d Eijk en medewerkers Milieufederatie Groningen

Foto's: medewerkers Milieufederatie Groningen

Datum: januari 2008

Ontwerp en vormgeving: fisk.nl

Drukwerk: Rekladruk

Groene ruimte

Aandacht voor flûster en dûster

Stilte en duisternis: het zijn de oerqualiteiten van het Groninger landschap. De Milieufederatie komt al jaren op voor flûster en dûster. Onder het gelijknamige project zijn in 2007 de thema's stilte en duisternis op de agenda gezet bij bestuurders, ambtenaren en inwoners van Groningen. Langzaam raakt Groningen bewust van de schoonheid van donkere nachten en de waarde van stilte. Keek een paar jaar geleden niemand nog om naar deze kwaliteiten, inmiddels staan ze meer en meer in de belangstelling. De thema's stilte en duisternis verschenen in overheidsplannen, de media besteedden er uitgebreid aandacht aan, en steeds meer bedrijven en gemeenten sloten zich in 2007 aan bij de Nacht van de Nacht. In 2008, bij de vierde editie van de Nacht van de Nacht, hopen we op nog meer deelnemers. Flûster en dûster worden ook concreet aangepakt. Zo kondigde de gemeente Groningen aan dat ze de straatverlichting in de toekomst op gezette tijden gaat dimmen. De gemeente Zuidhorn bekijkt hoe efficiënt de gemeente momenteel verlicht en waar er nog winst geboekt kan worden, en het Waterbedrijf Groningen en de waterschappen doven hun aanstralingsverlichting na middernacht.

Hoe stil is Groningen?

In navolging van een eerste studie in het Reitdiepgebied is in 2006 samen met de Rijksuniversiteit Groningen onderzoek gedaan (geluidmetingen en enquêtes) in het Lauwersmeergebied, het EHS-gebied Westerwolde en het Herinrichtingsgebied Midden-Groningen. De stilteonderzoeken brengen in kaart hoe stil de bezoekers het gebied vinden, wat de versturende bronnen zijn en welke maatregelen mogelijk zijn om deze bronnen aan te pakken. In 2007 zijn de onderzoeksresultaten verwerkt, geanalyseerd en onderling vergeleken. Dat de Groningse stilte waardevol wordt gevonden, staat buiten kijf. Ruim 97 procent van de ondervraagden geeft aan stilte belangrijk te vinden. Stilte betekent voor hen rust, ontspanning en bezinning. Van de vier onderzoeksgebieden wordt het Reitdiepgebied als meest stil én minst rumoerig beoordeeld, gevolgd door Westerwolde. Het Lauwersmeer en Midden-Groningen - beide deels aangewezen als stiltegebieden - eindigen op de derde en vierde plaats. Natuurlijke geluiden storen niet, zo blijkt uit de onderzoeken. Het geluid van vogels, krekels en het ruisen van het riet kan zelfs het gevoel van rust en stilte benadrukken. Ook plattelandsgeluiden, zoals tractoren op het land, horen er gewoon bij. Storend wordt het pas als gebiedsvreemde geluiden opduiken, zoals auto's, brommers, vliegtuigen en andere 'man-made' geluiden. In 2008 verschijnt het rapport over de stilteonderzoeken en zal de Milieufederatie stilte-adviezen aan de provincie overhandigen. Om het onderwerp stilte bij overheden onder de aandacht te brengen, maakten de Provinciale Milieufederaties en Natuur en Milieu een 'Stiltewijzer' met informatie over de meest effectieve stiltemaatregelen per bron, inclusief een indicatie van het effect. In Groningen ontving Gedeputeerde Henk Bleker op dinsdag 6 maart 2007 het eerste exemplaar. Om uit te vinden hoe de Stiltewijzer werkt, ging Bleker direct aan de slag met geluidmetingen op verschillende plaatsen in de stad. Met de Stiltewijzer in de hand ging hij na met welke maatregelen het aantal decibellen verlaagd kan worden. De Stiltewijzer is breed verspreid onder overheden.

Stilte beleven tijdens Stiltedag

Zaterdag 8 september 2007 organiseerden zes Groninger natuur- en milieuorganisaties* een Stiltedag. Op verschillende manieren konden Groningers de weldadigheid van natuurlijke stilte beleven. Van dauwpeddelen bij Woudbloem - waar de deelnemers vanuit een kano de natuur wakker zagen worden - tot een avondwandeling op het Hogeland: op zes locaties in de provincie genoten een kleine honderd mensen van de stilte. Om na de Stiltedag aan de slag te kunnen gaan met geluidsbeperking in hun eigen woonomgeving kregen alle deelnemers de brochure 'Het belang van Stilte' mee met daarin handige tips. Op de Stiltedag werd de zuidwestkant van het Hondshalstermeer officieel uitgeroepen tot de stilste plek van Groningen. De door de Milieufederatie ingestelde jury moest uit zestig aanmeldingen kiezen. Gedeputeerde Rudy Slager reikte op locatie aan de winnende inzender een 'Er-op-uitpakket' uit. De verkiezing kreeg veel media-aandacht. Zelfs de landelijke media besteedden er aandacht aan. Zo konden ook veel niet-deelnemers kennismaken met het belang van stilte.

* Milieufederatie Groningen, Staatsbosbeheer, Stichting Het Groninger Landschap, Natuurmonumenten, IVN en Landschapsbeheer Groningen

Lichtbronnenkaart bijna klaar

Om een indruk te krijgen van de toestand van het dûster in de provincie startte de Milieufederatie eind 2006 met het maken van een lichtbronnenkaart van de provincie Groningen. Welgeteld 132 vrijwilligers gingen op pad om - gewapend met een kaart en stiften - om lichtbronnen in de provincie te inventariseren. Een enorm karwei, maar niet onmogelijk, zo bleek in de loop van 2007. Dankzij de inzet van al die vrijwilligers was halverwege het jaar de 2404 vierkante kilometer die de provincie groot is, ingetekend. De vrijwilligers vonden het leuk om mee te doen. Verscheidene van hen gaven aan zich nu veel bewuster te zijn van het al of niet donker zijn van hun woonomgeving. De Milieufederatie riep de hulp in van studenten van Van Hall Larenstein om de verzamelde gegevens te verwerken in een geavanceerd GIS-systeem. Hoe de lichtbronnenkaart er precies uit komt te zien, blijft nog even een verrassing: begin 2008 worden de resultaten gepresenteerd.

Derde Nacht van de Nacht goed bezocht

De Nacht van de Nacht wordt steeds bekender. Ieder jaar doen meer gemeenten, bedrijven en inwoners van de provincie Groningen mee. Ook het aantal activiteiten groeit. Dit jaar deden ruim 2100 Groningers mee aan de derde Nacht van de Nacht. Op zaterdag 27 oktober vonden maar liefst op zeventien locaties wandelingen en andere activiteiten plaats, gericht op het genieten van de duisternis. Dertien Groningse gemeenten besteedden aandacht aan de Nacht van de Nacht. Ze doofden de lichten op gemeentehuizen, monumenten, torens en kerken. Daarnaast organiseerden en ondersteunden ze activiteiten in hun gemeente. Ook de provincie Groningen doofde de verlichting van haar gebouwen. In 2007 sloten enkele nieuwe bedrijven zich aan bij de Nacht van de Nacht. In totaal deden twaalf bedrijven de reclame- en aanstralingsverlichting van gebouwen en sluisen uit. Tijdens de Nacht van de Nacht maakte de Milieufederatie de winnaars bekend van het mooiste donkere en het lelijkst verlichte plekje in de provincie Groningen. Uit 22 inzendingen kwam Hotel Mercure in Haren als 'Lelijkst Verlichte plek' van de provincie Groningen uit de bus. Het natuurgebied de Baggerputten in Slochteren werd door de jury uitgeroepen tot de 'Mooiste Donkere plek'. De Nacht van de Nacht kreeg in Groningen veel aandacht van de regionale en lokale omroepen. Zij maakten onder meer achtergrondreportages over het belang van voldoende duisternis voor mens en dier. Ook ontbrak het niet aan aandacht van de schrijvende pers.

Verrommeling op de kaart gezet

In 2007 nam de Milieufederatie deel aan de landelijke campagne 'Zuinig op Ruimte'. Met deze campagne zetten de Provinciale Milieufederaties en Natuur en Milieu het thema verrommeling op de kaart. Het benchmarkrapport 'Zuinig op Ruimte?, Een provinciale vergelijking van bedrijventerreinen', dat begin 2007 verscheen, zorgde voor de nodige opschudding. Het rapport concludeerde dat overheden de open groene ruimte verspillen door onnodige bedrijventerreinen aan te leggen en bestaande terreinen te laten verpauperen. In de media werd veel aandacht aan de campagne besteed, en ook bij de landelijke politiek en het provinciale bestuur kwam de boodschap aan. Ook de burger maakt zich ernstig zorgen. Op de website www.zuinigopruimte.nl kwamen 1100 meldingen binnen van storende ruimtelijke ontwikkelingen, waarvan 44 uit Groningen. Zowel landelijk als in Groningen gingen de meeste meldingen over bedrijventerreinen. Eind februari verzorgde de Milieufederatie, samen met anderen, een verkiezingsdebat voor de Provinciale Statenverkiezing, waar ook het thema ruimte aan bod kwam. Tijdens de landelijke Zuinig op Ruimtedag in april zagen dertig deelnemers vanaf een boot voorbeelden van goed en minder goed ruimtegebruik in de stad, waarna een geanimeerde discussie volgde over kansrijke oplossingen. Na afloop werd onder leiding van de Groningse dichter Ronald Ohlsen gedicht op het thema 'zuinig op ruimte'. Gezien de provinciale discussies die in de tweede helft van het jaar plaatsvonden in verband met het nieuwe Provinciale OmgevingsPlan is het thema ruimte goed op de kaart gezet.

Intensieve veehouderij buiten de deur houden

In de zomer van 2006 trok de Milieufederatie bij Provinciale Staten aan de bel in verband met een mogelijke nieuwe 'roze invasie'. Helaas tevergeefs: de herziening van het Provinciaal OmgevingsPlan (POP) zette de deur open voor de intensieve veehouderij. Een jaar verder, in 2007, zijn in Veendam, Reiderland, Eemsmond, Slochteren en Vlagtwedde aanvragen ingediend voor nieuwe varkenshouders. De Milieufederatie zette samen met lokale groepen alle zeilen bij om de deur dicht te houden. Er zijn brieven geschreven en overleggen gevoerd met ambtenaren, politici, bezorgde burgers en plaatselijke natuur- en milieuorganisaties. Zo verzocht de Milieufederatie de gemeenteraad van Reiderland een voorbereidingsbesluit te nemen. De gemeente honoreerde het verzoek en besloot de toename van varkenshouders tijdelijk te stoppen. Tegen de ontwerp-milieuvergunningen voor nieuwe bedrijven in Reiderland en Eemsmond zijn bedenkingen ingediend. In Kantens en Uithuizen hield de Milieufederatie inleidingen tijdens door GroenLinks en de PvdA georganiseerde discussieavonden over intensieve veehouderij. Op uitnodiging van de Statencommissie Omgeving en Milieu ging de Milieufederatie mee met een excursie naar Groningse varkensbedrijven om samen met de Statenleden na te denken over een goede regeling in het nieuwe POP. Het onderwerp staat al met al weer op de agenda bij de lokale en provinciale politiek en daar is de Milieufederatie tevreden over.

Inbreng voor POP III

In 2008 stelt de provincie Groningen het nieuwe Provinciaal OmgevingsPlan (POP III) vast. Het jaar 2007 stond in het teken van de voorbereiding. Aan zowel het klimaatrapport als het energierapport, beide bouwsteen voor het POP III, leverde de Milieufederatie een inhoudelijke bijdrage. Daarnaast coördineerde de Milieufederatie de inbreng van zes Groninger natuur- en milieuorganisaties*. De groene standpunten zijn ingebracht tijdens een bijeenkomst in mei van de provincie Groningen. Ook tijdens de zes discussieavonden, die in de maand november door de provincie werden georganiseerd onder de noemer 'Provincie Op Pad', kwamen de standpunten naar voren. Niet alleen de zes natuur- en milieuorganisaties, maar ook andere groene groeperingen, namen daar het woord. Eind 2007 reageerde de Milieufederatie namens de zes organisaties op de door de provincie geschetste dilemma's, en zijn de meningen per brief overgebracht aan de Statenleden, het College en de POP-coördinator van de provincie Groningen. Of de acties resultaat opleveren, zal in het voorjaar van 2008 blijken bij de presentatie van het voorontwerp.

* Milieufederatie Groningen, Staatsbosbeheer, Stichting Het Groninger Landschap, Natuurmonumenten, IVN en Landschapsbeheer Groningen.

Sloten behouden in Middag-Humsterland

Het unieke cultuurlandschap van Middag-Humsterland wordt alom geroemd. Hét kenmerk van het gebied, namelijk de kleinschaligheid, staat echter onverminderd onder druk. Veel sloten zijn de afgelopen jaren gedempt. Legaal, want in veel gevallen was hiervoor geen vergunning nodig. Toen jaren geleden tal van partijen een covenant ondertekenden om het kwetsbare landschap te beschermen, had niemand verwacht dat zoveel sloten gedempt zouden worden. In februari 2007 uitte de Milieufederatie hierover haar zorgen aan de voorzitter van de gebiedscommissie Middag-Humsterland. Diverse partijen gingen met de problematiek aan de slag. Zo namen de gemeenten Winsum en Zuidhorn een voorbereidingsbesluit, waarmee ze tijdelijk alle sloten beschermden. Afgesproken is om in 2008 nieuwe – meer stringente - afspraken vast te leggen tussen de gemeenten, de landbouw, de Milieufederatie, de Provincie en andere partijen over het behoud van de kleinschaligheid in Middag-Humsterland. Een andere concrete aantasting vormde in 2007 een aanlegvergunning die de gemeente Zuidhorn verleende voor het dempen van een kronkelende, karakteristieke sloot. Tegen deze vergunning tekende de Milieufederatie in september beroep aan. In 2008 doet de rechter uitspraak.

Bebouwde ruimte en leefomgeving

Van Natuurmuseum naar Duurzaamheidscentrum

Halverwege het jaar werden de natuur- en milieuorganisaties in de Stad onaangenaam verrast met het besluit van haar College en Raad om het Natuurmuseum per 1 januari 2008 te sluiten. Velen probeerden de bestuurders op andere gedachten te brengen maar het bleek een gelopen race. De Milieufederatie stelde voor het Natuurmuseum om te vormen en te verbreden tot een Duurzaamheidscentrum nieuwe stijl, waarbij de waardevolle elementen van het Natuurmuseum behouden blijven. Het idee van een Duurzaamheidscentrum vond weerklank bij de Raad. Gemeenteraadsleden dienden een motie in waarmee ze het College opdroegen een haalbaarheidsonderzoek uit te laten voeren. Omdat iedereen een ander beeld van een Duurzaamheidscentrum bleek te hebben, stelde de Milieufederatie in de zomer een beschrijving van haar beeld op. Achterban en andere betrokkenen lazen kritisch mee. In het najaar lanceerde het College de Kadernota Natuur- en Duurzaamheidseducatie. Hierin stond het idee van een Duurzaamheidscentrum genoemd, maar de invulling was erg summier. De Milieufederatie voerde een intensieve lobby om haar ideeën op de politieke agenda te zetten. Met resultaat: in november zegde het College toe om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar verschillende varianten van een Duurzaamheidscentrum, waaronder ook die van de Milieufederatie.

Bewoners aan het woord

Op 29 maart organiseerde de Milieufederatie een debatavond over bewonersparticipatie in ruimtelijke planvorming. De avond vond plaats in het kader van het Leren voor Duurzame Ontwikkeling- project 'Bouwen voor de Toekomst: Slim en Comfortabel'. In het Centrum voor Beeldende Kunst te Groningen gaven drie inleiders - Wim Boetze (Dienst Landelijk Gebied), Kas Oosterhuis (ONL architecten) en Angelique van Wingerden (Milieufederatie) - hun visie op bewonersparticipatie in ruimtelijke plannen. Nadien ontstond zich een boeiende discussie tussen de forumleden en de zaal. Zo stelde Frank de Vries, wethouder ruimtelijke ordening van de Gemeente Groningen: 'Bewonersparticipatie heeft alleen zin wanneer nog niet alles is beklonken. Tegelijkertijd moet je helder zijn over wat burgers mogen verwachten. We kunnen niet alle ideeën klakkeloos honoreren.' In augustus 2007 verscheen de brochure 'Bewoners aan het woord', waarin de ervaringen en resultaten staan beschreven van drie proefprojecten met bewonersparticipatie in Fryslân, Groningen en Drenthe. Juist (toekomstige) bewoners blijken deskundig over hun eigen leefomgeving, zo luidt de conclusie. Mede dankzij een positieve recensie in het Aedes-Magazine is de brochure vanuit het hele land al tientallen keren opgevraagd.

Groen in de Stad

Groen maakt een stad aantrekkelijk en leefbaar. Al jaren pleit de Milieufederatie voor een groenstructuurplan voor de stad Groningen waarin behoud, beheer, uitbreiding en handhaving van het groen goed is vastgelegd. Medio dit jaar presenteerde de gemeente Groningen dan eindelijk haar concept groenstructuurplan. Met een aantal groene organisaties uit de stad Groningen keek de Milieufederatie kritisch naar het plan. Veel elementen zijn goed. Wat echter mist, is de borging. Zo blijft de juridische status – bijvoorbeeld door middel van een verordening – in het plan achterwege. De Milieufederatie stuurde namens de groepen haar reactie naar de gemeente. Een aantal kritiekpunten is door de gemeente opgelost. Begin 2008 verschijnt het definitieve plan. De Milieufederatie hoopt dan samen met de groene organisaties ook de andere punten te verzilveren. Naast het maken van goede plannen is het belangrijk dat mensen het groen in de stad optimaal beleven. Tijdens de zogenaamde 'Groene Maand', een initiatief waarbij iedereen in Nederland wordt uitgenodigd om de natuur in te trekken, organiseerde de Milieufederatie samen met natuur- en milieuorganisaties excursies in de stad. Op deze zaterdagse wandeltochten genoten de deelnemers van cultuurhistorisch waardevolle plekjes. Zo is er gewandeld in het Stadspark, door de hofjes in de Hortusbuurt, op de begraafplaats Selwerderhof en in het Le Roygebied in Lewenborg. Op de laatste zaterdag hielpen deelnemers in Kardinghe bij het onderhouden van een bosrand. Een honderdtal mensen nam aan de Stadse groenactiviteiten deel.

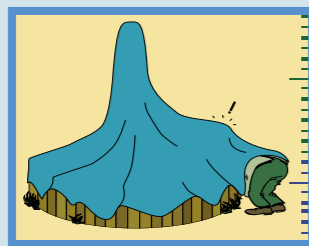
Minder woningen nodig in regio Groningen-Assen

Het afgelopen jaar stonden de activiteiten in de regio Groningen-Assen vooral in het teken van de woningbouwopgaven. Zo nam de Milieufederatie deel aan verschillende bijeenkomsten over de ontwerp-opgave Roden-Leek. Bij talloze bijeenkomsten bleek overduidelijk de enorme betrokkenheid van bewoners in het gebied. De Milieufederatie diende samen met andere natuur- en milieuorganisaties een zienswijze in op het zogenaamde Intergemeentelijk Structuurplan Roden-Leek. Grootste kritiekpunt is dat de gemeenten teveel woningen op vaak landschappelijk zeer kwetsbare locaties plannen. In totaal maakten 1.333 inwoners en 26 organisaties gebruik van de inspraakmogelijkheid. Door deze enorme respons staan de oorspronkelijke plannen stevig ter discussie. Dit geldt ook voor de andere woningbouwplannen in de regio. De jarenlang door de Milieufederatie geuite kritische kanttekeningen over de hoge woningbouwprognoses bleken in september 2007 gegrond. De prognoses werden fors naar beneden bijgesteld. In de regio zijn circa 12.000 woningen minder nodig, zo'n dertig procent van de totale opgave. In een gezamenlijke brief aan de Stuurgroep Regio Groningen-Assen pleitten de milieufederaties van Groningen en Drenthe voor bijstelling van de plannen en (wederom) voor een regionale fasering van de woningbouw. Door deze fasering verrijzen nieuwe woningen niet verspreid in de gehele regio, maar enkel in een beperkt aantal locaties bij de steden Groningen en Assen. Naar aanleiding van deze brief nodigde het bureau Regio Groningen-Assen de beide milieufederaties uit voor een overleg. Dit overleg vindt begin januari 2008 plaats.

Vier nieuwe Educatieve Grondwatermeters

Langs de Euvelgunnerweg in Groningen rijst uit de Hunzezone een twee meter hoge, zilverkleurige zuil met gekleurde strepen op. Het is één van vier Groningse Educatieve Grondwatermeters, die in 2007 op initiatief van de Milieufederatie met acht partijen* zijn geplaatst. De Groningse gedeputeerde Henk Bleker onthulde op 22 maart 2007 de meter in de Hunzezone samen met wethouder Jeroen Niezen van de gemeente Haren. De veertig aanwezigen kregen een toelichting en een korte rondleiding door het gebied. Diverse media - radio, kranten en websites – besteedden aandacht aan de opening. Naast de Hunzezone staan de meters in Polder Lappenvoort en de Oostpolder (gemeente Haren) en nabij Sellingen (gemeente Vlagtwedde). De meters zijn bedoeld om mensen bekend te maken met de relatie tussen grondwaterstanden en natuurwaarden. Ze staan in gebieden waar maatregelen worden getroffen om verdroging tegen te gaan, en laten boven de grond zien hoe diep het grondwater staat.

** Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Stichting Het Groninger Landschap, IVN, Waterbedrijf Groningen, Waterschap Hunze en Aa's, Gemeente Groningen en Provincie Groningen.*

Brede instemming over groenblauwe diensten

Op 16 februari 2007 organiseerden de milieufederaties van Groningen en Drenthe, LTO-Noord, Waterschap Hunze en Aa's en Aequator Groen en Ruimte een werkbijeenkomst over het thema 'groenblauwe diensten'. In de zaal zaten ruim zestig mensen van agrarische natuurverenigingen, landbouw- en natuurbeschermingsorganisaties, provincies, gemeenten en waterschappen. Ze spraken over de mogelijkheden om tegen betaling groene maatregelen uit te voeren die het landschap verfraaien of natuur meer kansen geven. De aanwezigen zagen volop kansen, en pleitten onder meer voor een helder provinciaal beleidskader. Nadien stuurden de milieufederaties hierover samen met LTO-Noord een oproep aan de provinciale statenfracties. Helaas zonder resultaat. Wel kreeg het concept elders voet aan de grond. Zo gaven de partners van het convenant voor Middag-Humsterland aan Landschapsbeheer Groningen opdracht om een stelsel van groenblauwe diensten te ontwerpen. Het Waterschap Noorderzijlvest wil op een aantal plaatsen mest- en bestrijdingsmiddelenvrije zones inrichten langs watergangen. De gedeelde inkomsten worden dan vergoed.

Kaderrichtlijn Water sleept zich voort

In 2007 participeerde de Milieufederatie in de Klankbordgroep Water 2000+ en in de Gebiedsgroepen Noorderzijlvest (Noord-Groningen, Zuidelijk Westerkwartier) en Hunze & Aa's (Hunze, Westerwolde, Duurswold, Oldambt). Samen met de Milieufederatie Drenthe en de terreinbeherende organisaties is een brief naar de Stuurgroep Water 2000+ gestuurd over het moeizame proces rond de uitwerking van de Kaderrichtlijn Water. Deze zorgen werden ook geuit tijdens de ingelaste vergadering van de Statencommissie Omgeving en Milieu over de Kaderrichtlijn Water. De inbreng leidde tot een betere onderbouwing van de te behalen resultaten en de te nemen maatregelen. De Statencommissie organiseerde in november 2007 een hoorzitting over de Kaderrichtlijn Water en de Adviesnota Schoon en Gezond Water in Noord-Nederland. De Milieufederatie sprak die avond in - mede namens de terreinbeheerders - en gaf later schriftelijk commentaar op de nota. De organisaties riepen de Statenleden op meer ambitie te tonen.

Gedempt getij in het Lauwersmeer

In het Lauwersmeer moet een gedempt getij komen. Daarvoor pleitte in 2007 de projectgroep Stroomlijnen, een afstemmingsoverleg over het waterbeheer van de milieufederaties en de terreinbeheerders in de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe. Tijdens de behandeling van het onderwerp waterbeheer in het Lauwersmeer door de Statencommissie, lichtte de Milieufederatie namens de Stroomlijnen-partners haar standpunt toe. In vervolg hierop schreef de Milieufederatie een brief aan de Provinciale Staten. Met goed gevolg. In Groningen waren zowel de Gedeputeerde Staten als de Provinciale Staten in principe voor invoering van een gedempt getij. Dat gold niet voor Fryslân, waar de provincie geen zout water in het Lauwersmeer wil toelaten. Om de impasse te doorbreken, deden beide Colleges van Gedeputeerde Staten een compromisvoorstel naar beide Provinciale Staten. Het compromis gaat uit van zowel een geïmpasseerd getij als een beperkte zoutinlaat. De projectgroep Stroomlijnen wijst dit voorstel niet op voorhand af. In 2008 hakten de overheden de knoop door.

Energie

Vier Groningse bedrijven gaan klimaatneutraal

Vier Groningse bedrijven nemen deel aan het project 'Klimaatneutrale producten' van De Provinciale Milieufederaties. De Milieufederatie Groningen benaderde verschillende bedrijven om mee te doen aan dit project. Vier bedrijven zegden enthousiast toe hun bedrijf of hun product klimaatneutraal te maken. Een klimaatneutraal product is energiezuinig en met duurzame energie gemaakt. Komt er alsnog CO2 vrij, dan wordt dat gecompenseerd. Voor alle deelnemende bedrijven is in de loop van het jaar een klimaatscan uitgevoerd. Daarbij is onderzocht hoe het product of bedrijf klimaatneutraal kan worden en zijn adviezen opgesteld voor te nemen maatregelen. De vier deelnemende bedrijven zijn ambitieus. Eén bedrijf wordt mogelijk zelfs energieleverend. De onthulling van de namen van de vier deelnemende bedrijven gebeurt in februari 2008 op feestelijke wijze. Hun klimaatneutrale producten zijn volgend jaar te herkennen aan het HIER-logo.

Een week rond energiebesparing

Om mensen concrete handvatten te bieden zelf meer energie te besparen, organiseerde de Milieufederatie met diverse partijen* van 15 tot en met 20 januari 2007 een Groningse energiebesparingsweek. Elke dag stond een milieuthema centraal: verwarming, hergebruik, water, elektriciteit en verantwoord klussen. Bij de vele activiteiten waren in totaal 735 mensen en één school betrokken. Op basisschool De Borgh ging de centrale verwarming één graad lager en hesen kinderen zich voor de Dikke Truidag in een trui. Op de andere dagen maakten studenten van Academie Minerva kunst van tweedehands spullen, was er een energiebesparingsworkshop, kregen bezoekers van de informatiemarkt antwoord op al hun watervragen, en controleerden leerlingmonteurs van het Alfa-college of de autobanden op de juiste spanning waren. Deze laatste activiteit bleek niet overbodig: driekwart van de auto's reed met te zachte banden. Het bereik van de energiebesparingsweek was door alle media-aandacht vele malen groter dan de groep mensen die aan de activiteiten deelnam.

* Gemeente Groningen/LA21, Provincie Groningen, Energieconvenant Groningen, Natuurmuseum, Nas & Mazzel, Informatiepunt Duurzaam Bouwen, Waterbedrijf Groningen, Academie Minerva, VCC Noord en Openbare Bibliotheek.

WIN Energie op vier locaties

In januari 2007 gaf José van Schie, onderwijswethouder van Groningen, het startschot voor het WIN Energieproject op de Openbare basisschool De Driebond. WIN Energie is een uniek energieproject voor basisscholen, dat de Milieufederatie samen met IVN, Van Hall Larenstein, OCSW van de gemeente Groningen en het Natuurmuseum aanbiedt. Het project bestaat uit technische- en gedragsmaatregelen. De deelnemende scholen worden eerst waterzijdig ingeregeld*, vervolgens gaan medewerkers en scholieren aan de slag met het thema duurzaamheid. De medewerkers doen dit in de vorm van een milieuzorgprogramma, de kinderen aan de hand van lesmateriaal. In 2007 is het project op vier locaties in de gemeente Groningen succesvol uitgevoerd. De scholen waren enthousiast. De gemeente besloot vervolgens om het project op nog tien locaties uit te laten voeren. De directeurs van deze scholen zijn tijdens een bijeenkomst geïnformeerd over het project. De Milieufederatie had in 2007 ook zitting in de stuurgroep van een ander project rond waterzijdig inregelen: WZI Noord. Binnen dit project worden monteurs opgeleid en zijn vele scholen en andere utiliteitsgebouwen waterzijdig ingeregeld.

* Al jaren maakt de Milieufederatie zich sterk voor het zogeheten waterzijdig inregelen (wzi), ofwel het vakkundig controleren en afstellen van cv-installaties.

Energiebesparing bij lage inkomens

De Milieufederatie is één van de uitvoerders van het project Energie Beter*. Binnen het project worden mensen met lage inkomens gestimuleerd om energie te besparen. Energieadviseurs verstrekken vanaf oktober 2007 aan een groot aantal huishoudens een energiepakket en een energiebespaaradvies. De Milieufederatie organiseert daarnaast samen met Essent en de deelnemende gemeenten een Klimaatcompetitie, waarbij de deelnemers worden uitgedaagd zoveel mogelijk energie te besparen. In het najaar van 2007 zijn de eerste adviezen verstrekt en de eerste deelnemers voor de klimaatcompetitie geworven. Het project loopt door in 2008.

* Andere partijen in het project zijn provincie Groningen, alle Groningse gemeenten, Energieconvenant Groningen, Acanthus, De Huismeesters, In- Groningen, Nijestee, Volksbelang Wonen en Welzijn, Wierden en Borgen, Wold en Waard, Woonstade en GGD Groningen.

Duurzame bedrijvigheid

Werk maken van duurzaam inkopen

De Milieufederatie maakt al enige tijd werk van Duurzaam Inkopen. In het gelijknamige project, dat maart 2007 van start ging, kregen gemeenten een duwtje in de rug om meer duurzaam in te kopen. Dat gebeurde samen met de andere Provinciale Milieufederaties, Milieudefensie, Natuur en Milieu, Het Klimaatverbond en de regionale COSsen. In het kader van het project ontvingen alle overheden op dinsdag 4 september, Duurzame Dinsdag, een ansichtkaart met 'Groeten uit Duurzaam Inkopen Land' met de oproep om op de vakantiekaart hun Top-3 aan duurzame inkopen van het afgelopen jaar te melden. Van de verzamelde inkopen verschijnt in 2008 een hitlijst op www.duurzaaminkopen.nu. Op diezelfde Duurzame Dinsdag organiseerde de Milieufederatie samen met de gemeente Menterwolde een workshop over duurzaam inkopen. De gemeente ondertekende de Deelnameverklaring Duurzaam Inkopen van SenterNovem. Met haar handtekening sprak de gemeente de intentie uit om duurzaam inkopen door te voeren in het inkoopbeleid. In 2007 ondertekende ook de gemeente Hoogezand-Sappemeer de Deelnameverklaring Duurzaam Inkopen. Met Groningen, Slochteren, De Marne en Bedum stond de teller daarmee eind 2007 op zes ondertekenaars. Op 10 oktober 2007 werd in Nieuwegein de Tweede Praktijkdag Duurzaam Inkopen gehouden. Met 370 deelnemers uit het hele land - waaronder inkopers, bestuurders, beleidsmakers van overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties - was het een geslaagde dag.

Milieuvergunningen niet Europa-proof

Op 31 oktober 2007 verstreek de deadline voor de Europese milieurichtlijn IPPC. De IPPC schrijft voor dat bedrijven de beste beschikbare technieken moeten gebruiken in hun productieproces. Na de deadline beschikte eenderde tot de helft van de bedrijven nog niet over een vergunning die voldoet aan de IPPC-voorwaarden. Het gaat om grote bedrijven die veel vervuiling veroorzaken, zoals raffinaderijen. Binnen het landelijke project 'Handhaving IPPC' controleerden De Provinciale Milieufederaties en Natuur en Milieu of nieuwe milieuvergunningen afgegeven door provincies aan de eisen voldeden. In Groningen namen de Milieufederatie en haar partners de nieuwe milieuvergunningen van de volgende bedrijven onder de loep: afvalverbrander BKB in Delfzijl, de geplande kolencentrales van Nuon en RWE in de Eemshaven, BIOX, Teijin Twaron, afvalverwerker Theo Pouw, PPG in Westerbroek, Dow en drukkerij Lijnco. De meeste vergunningen stonden te ruime emissies toe, terwijl sommige bedrijven zelf aangaven dat lagere emissies wellicht haalbaar waren. Ook werden in sommige gevallen in Groningen hogere emissies vergund dan vergelijkbare inrichtingen elders in het land. Eind november sprak de Milieufederatie hierover met de verantwoordelijke gedeputeerde van de provincie Groningen. Tegen diverse milieuvergunningen zijn zienswijzen ingediend. Drie milieuvergunningen –Nuon, BKB en PPG - waren dusdanig niet Europa-proof dat de Milieufederatie beroep aantekende en de Raad van State verzocht om de vergunningen te vernietigen. In 2008 doet de Raad van State uitspraak.

Communicatie en netwerken

Actief naar buiten treden

In 2007 was de Milieufederatie met haar activiteiten veelvuldig in het nieuws, de stijgende lijn ten opzichte van voorgaande jaren zette door. Veel pers aandacht kregen onder meer de Groningse Energiebesparingsweek, de activiteiten rond de campagne 'Zuinig op Ruimte', de verkiezing van het Stilste plekje van Groningen en de Nacht van de Nacht. Met vier reguliere nieuwsbrieven, vijf thematische digitale nieuwsbrieven en de website informeerde de Milieufederatie Groningers over haar activiteiten. De Milieufederatie wist in 2007 weer meer bezoekers naar haar website www.mfgroningen.nl te trekken.

Contacten met de achterban

Met de Groningse natuur- en milieuorganisaties onderhield de Milieufederatie in 2007 nauwe contacten. Voor verscheidene thema's en activiteiten - zoals de Provinciale Statenverkiezingen 2007 en de voorbereidingen voor het Provinciaal OmgevingsPlan (POP III) - trok de Milieufederatie samen op met de achterban en werd gezamenlijk naar buiten getreden. Op 30 mei 2007 organiseerden de Milieufederaties van Groningen, Fryslân en Drenthe samen met Rotshuizen Geense Advocaten een themabijeenkomst in Allardsoog over de recente ontwikkelingen in de Natuurbeschermingswet en de Wet op de ruimtelijke ordening (WRO). Ruim vijftig vertegenwoordigers van noordelijke natuur- en milieugroepen bogen zich over de nieuwe regelgeving. In november 2007 organiseerde de Milieufederatie voor de aangesloten organisaties een workshop 'Werven en binden van vrijwilligers'. Dertien deelnemers namen hun eigen organisatie kritisch onder de loep. Ze wisselden ervaringen uit en kregen inzicht in het verwachtingspatroon van vrijwilligers. De deelnemers waren enthousiast over de cursus.

Drie nieuwe aangesloten organisaties

Drie nieuwe organisaties sloten zich in 2007 aan bij de Milieufederatie. Met de Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief, IVN Noord-Groningen en IVN Bellingwedde kwam het aantal aangesloten organisaties op 42.

Bestuurders attent maken

Ook met bestuurders van de provincie, de waterschappen en de gemeenten onderhield de Milieufederatie nauwe contacten. Zij werden regelmatig van informatie voorzien. Rond de provinciale verkiezingen organiseerde de Milieufederatie, met anderen, een verkiezingsdebat en vonden gesprekken plaats met alle politieke fracties. In de loop van het jaar zijn bestuurders meermalen uitgenodigd om een activiteit van de Milieufederatie bij te wonen, bijvoorbeeld de opening van de Educatieve Grondwatermeter en de Nacht van de Nacht. Voor het benaderen van bestuurders trok de Milieufederatie veelal samen op met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Het Groninger Landschap, IVN en Landschapsbeheer Groningen. Zo plaatsten de organisaties in het Dagblad van het Noorden een gezamenlijke advertentie om de provincie Groningen te feliciteren met de nota Toestand van Natuur en Landschap. De organisaties reageerden ook samen naar de Statencommissie Omgeving en Milieu over het waterbeheer in het Lauwersmeer en benaderden de Gedeputeerde Staten en de Provinciale Staten over de verdeling van geborgde zetels in waterschapsbesturen. In september organiseerden de natuur- en milieuorganisaties een contactdag voor de nieuwe Statenleden om (hernieuwd) kennis te maken.

Provinciale Statenverkiezingen 2007

Op 7 maart 2007 vonden de Provinciale Statenverkiezingen plaats. Namens de Groningse natuur- en milieuorganisaties coördineerde de Milieufederatie de inbreng en activiteiten rond deze verkiezingen. In januari vonden gesprekken plaats met politieke partijen, waarin tal van natuur- en milieuonderwerpen de revue passeerden. Eind februari was in Huize Maas te Groningen een provinciaal milieudebat. Op één na waren alle politieke partijen vertegenwoordigd. Aan de hand van stellingen werd gedebatteerd over de thema's: 'verrommeling door bedrijventerreinen' en 'natuur & landschap'. Voor de milieugeïnteresseerde kiezer was een vergelijking van de verkiezingsprogramma's op natuur- en milieuonderwerpen terug te vinden op www.mfgroningen.nl. Tevens viel een dag na de verkiezingen bij de lijsttrekkers een brief door de bus, waarin de Milieufederatie opriep om in de college-onderhandelingen klimaatverandering hoog op de agenda te zetten. Tot slot brachten de natuur- en milieuorganisaties op verzoek van de formateur hun wensen in voor het nieuwe collegeprogramma. Het resultaat van de inspanningen is moeilijk aan te geven, wel is duidelijk dat klimaatverandering en verrommeling in de provincie Groningen nu hoog op de politieke agenda staan.

ODE AAN DE RUIMTE

Het land verandert niet. Niet met een nieuwe kaart, met nieuwe kleuren, lijnen, een naam, een bordje in de berm. Zo niet, niet hier en nu, bij deze steen, nu wij hier zo staan.

Zolang er geen bergen worden verzet, rivierlopen worden verlegd, blijft alles zoals het is nu, hier op deze plek, zolang wij niets weten van de getallen.

Utrecht was geel ooit en Gelderland roze en elke grote stad was in dat land een rode zon. En de zee was natuurlijk blauw, het strand, zandgeel en dwars door het Wad

liep een scheur. Daar reisde ik dan doorheen, naar de grens, het inktzwarte niemandsland, de leegte van Duitsland. Als ik goed keek,

zag ik mezelf tussen mensen, kleurend, Drenthe, grenzen overschrijdend, de regels feitelijk. Kijk, uit die bosrand komen straks de reeën.

Ronald Ohlsen

Deze uitgave biedt een indruk van de activiteiten van de Milieufederatie Groningen in 2007. Een uitgebreid inhoudelijk verslag verschijnt binnenkort op www.mfgroningen.nl

